

Konservy pro turisty

doporučí

— J. V. VONDRÁČEK, —

Praha I., Perlová ulice č. 10.

Račte žádat obširný cenník. — Zásylky na dobírku.

PETR SVOBODA,

ryjec, ozdobník a emailleur v Praze, Bartolomějská ul. č. 309-I.

dodavatel klubu českých turistů a české ústřední jednoty velocipedistů v Praze, jakož i mnohých klubů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Zhotovuje odznaky turistické, cyklistické a sokolské v emailii buď dle návrhů vlastních aneb jemu podaných vkusně a v cenách nejlevnějších.

Kavárna Eisenkoll

Žitná ulice čís. 1. U KARLA IV. Žitná ulice čís. 1

— Středisko sportsmanů. —

Sportovní časopisy. — Plzeňský prazdroj.

Humpolecké lodny

na obleky turistické a lovecké, jakož i jemné modní látky anglické a brněnské doporučuje v největším výběru a levných cenách při dobré jakosti obchodní dům

J. Novák,

Praha, Vodičkova ulice, jediné „u Štajgrů“,
Kolín, Rubešova ulice.

— Vzorky na požádání franko. —

Fotografické přístroje

— všech druhů a velikostí, —

skioptikony, stereoskopická kukátka

a veškeré potřeby za nejlevnější ceny

u výroby J. VOJTY, Smíchov 455.

Filialka: Ferdinandova třída č. 6., proti české spořitelně.

ALPSKÝ VĚSTNÍK

Orgán českého odboru slovinského
alpského družstva.

Č. 7. * DUBEN 1904. * R. VI.

Po únorovém večeru našeho odboru, na kterém přednesl pan dr. Vlad. Růžička »několik myšlének o ethickém momentu alpismu«, obdrželi jsme od milého spolupracovníka článek »Moje stanovisko«, ve kterém s jiného zase hlediska posuzuje se alpismus. Poněvadž diskusse o podstatě alpismu je sama sebou zajímavá, jsme povděční tomu, že možno je pojednati o předmětu tak vděčném, i vyžádali jsme si od pana dra. Vlad. Růžičky přednášku proslovenou o večeru, která nám laskavě byla dána k dispozici. — Je velice lákavé, označiti blíže naše stanovisko v tomto zajímavém rozdílném pojmání věci. Zatím však necháme mluvit oba články; snad brzy svede nás lákavý předmět k několika slovům.

Red.

*

Několik myšlének o ethickém momentu alpismu.*)

Dr. Vladislav Růžička.

O tom, co jest podstatou alpismu, bylo mnoho diskutováno. Budiž také mně dovoleno vysloviti svůj osobní názor a pokusiti se o rozbor toho, co Emil Szigmondy nazval ethickým momentem alpismu, ovšem nikoli o rozbor systematický, nýbrž jen zcela fragmentární.

Hnutí alpistické. nabyvší rozměrů nikým netušených, jest zajímavý sociální zjev, s nímž jest počítati kulturnímu historiku. Možno bez pře-

*) Předneseno o spol. večeru dne 23. února 1904. Zevnějším podnětem k těmto úvahám byl útok podniknutý p. Absolonom na alpism (Č. č. turistů č. 1. a 2.)
Red.

hánění počítati, že na 300.000 obyvatel Evropy účastní se činně tohoto hnutí. Již toto číslo stačilo by k odůvodnění jakéhokoliv pátrání po pohnutkách jeho, kdyby ovoce alpismu samo neodhalovalo nám jeho podstatu. Jen ten, kdo naprosto neví, co alpismem vykonáno bylo v různých oborech lidské činnosti, může jim ve své nevědomosti opovrhovati. Alpism znamená význačné duševní hnutí, které mělo mocný a plodný účinek sám o sobě uvážení hodný, i když nehledíme k jeho významu kulturně-historickému a neposuzujeme ho s hlediska psychologie národů.

Rozsáhlé rozvětvení alpismu ukazuje, jak velice se změnil vztahy člověka k přírodě od dob dřívějších, jak velikým změnám podlehla ve směru tomto psyche národů. Zajisté není nezajímavé, že toto hluboké přilnutí k přírodě i tam, kde dříve člověk jen děs z ní pociťoval, toto hluboké přilnutí, jehož výrazem jest alpism i ve své zevnější, technické — tedy sportovní — stránce, nabylo rozsahu tak velikého právě v době, kdy také přírodní vědy dosáhly rozmachu neobyčejného. Ano, zrovna v oně skvělé době, kdy přírodním vědám nic nezdálo se nemožného, nezřešitelného a nepřekonatelného, kolem polovice minulého století, kdy Tyndall, Crookes, Helmholtz, Joh. Müller, Karel Ludwig, Virchow a Darwin byli v nejlepším květu, také jména Whymper, Tuckett, Stephen, Forbes, Tyndall a j. vydávají svědectví o současném vysokém rozvoji alpismu.

Nechci prozatím zkoumati, co tyto a jiné vedlo na vrcholy vysokých hor. Nechme stranou pohnutky, jichž ostatně mnohý si ani neuvědomí a proto posuzujeme tyto výstupy dle výsledků, jaké přinesly, čímž zajisté nabýváme kriteria objektivního.

Jen tolik připomenu, že láska k přírodě, která je význačným momentem současného alpismu, byla jim též při prvních známých výstupech na vyšší vrcholy, které se nestaly z důvodů praktických, na př. Petrarkovu na Mont Ventoux.

Pokládám za důležité pro stanovení podstaty alpismu, že tato probouzející se láska k novým stránkám přírody vedla k výstupům na hory již za doby, kdy sportovní stránka alpismu ležela úplně stranou a úplně ladem.

Z výroku Petrarkova*) plyne, že nevystupoval na horu k vůli hoře samé, nýbrž k vůli rozhledu. Tutéž pohnutku najdeme při jiných klasických výstupech, které neměly speciální účel, ale jako přiznávaný důvod en masse se objevuje teprve, kdy počal rozvoj sportu horského.

Nelze popřít historické faktum, že alpism existoval dříve, nežli Angličané z něho učinili sport.

Ovšem nelze naopak popřít, že vnesením tohoto osobního momentu (závodění, ctížádosti) do sféry alpismu stalo se mnoho pro jeho zpopularisování. Nejlépe je to viděti z čísel statistických o návštěvě vrcholů a z výkazů o zmožutnění alpských družstev. Zajisté jen nejmenší část příslušníků těchto alpských sdružení koná dílo skutečně sportovní, ale lichotí jim, řekne-li se, že jsou sportsmeny, poněvadž nejenom jest sport (dle definice prof. M. Haushofera) činností vyžadující ceněné vlastnosti: odvahu, silu a obratnost, nýbrž i proto, že

*) 9. sonett, druhá sloka.

nepanuje u všech dosti ujasněný názor o tom, co jest podstatou sportu horského, vzdor tomu, že všechen svět se hnedle »sportem« obírá (ovšem více theoreticky než v praxi).

Co uvedu, nepravím nikterak k odsouzení těch druhů činnosti lidské, které jsou také obory sportu, naopak výslovně uznávám účelné jejich provádění za nezbytnou a necenitelnou pomůcku hygienickou za nynějších nezdravých poměrů životních. Ale tato činnost nesmí se státi sama sobě účelem. Provozování nějaké činnosti ze záliby není ještě sportem, k tomu jest třeba jiných momentů ještě, jichž se dotknu. Možno zajisté na př. ze záliby sbíratí rozličné tvary dýmek ku svému vnitřnímu uspokojení, ale kdybychom sběratelství to nazvali sportem, vzbudili bychom mezi vážnými sportsmeny oprávněný odpor. Ten, kdo si ze záliby (nemaje žádných cílů) vyjde na nějakou horu a třeba i tou stranou, »kterou se na ni nemůže«, nevykonal tím ještě dílo sportovní. Z těchto vývodů je především zřejmo, že nejsem proti sportovním činům horolezeckým. Nechci odsuzovati, v čem snad sám nejsem bez viny. Nevyhýbám se jim také. Jest jistá nepopíratelná rozkoš okamžitá v přemáhání daných překážek a nebezpečností. Ale vyhledávati toto nebezpečí jen pro ně samé, bez jiného účelu vyššího, nezdá se mi dosti oprávněným ve své všeobecnosti. Podle daných poměrů a podle individuálních schopností alpisty čeliti zmíněným nebezpečím, mění se hranice oprávněnosti sama sebou, ale nesmí se zapomenouti, že není žádné hranice všeobecně platné, nýbrž že hranice ta je naprosto individualnou.

Také mnozí z oněch prvních pionýrů alpismu konali dílo sportovní, ale sportovní stránka nebyla jejich účelem, ta byla prostředkem k dosažení cíle, který choval rozličné účely vědecké, zeměvědné, geologické, přírodopisné, fysikální.

A právě v tomto pojmání alpismu ve smyslu oněch starých pionýrů jeho vidím to, co Emil Szigmondy nazval ethickým momentem alpismu, v tom vidím jeho podstatu a určení, jeho vyšší účel.

Neboť čin sportovní jest takořka dítě mrtvě zrozené. Jeho život jest krátký, zazáří a zhasne, a nezbude po něm ničeho obecnosti prospívajícího. Neboť každý sportovní čin jest naprosto individualný, jen ukojením vlastní ctížádosti, nemá objektivního podkladu a žádného jiného důvodu nežli: závodění. V této příčině se mohu dovolati nejvýznamnějších autorit v oboru sportu, na př. v Heydebranda. Bez závodění není sportu. Proto výstup na horu bez závodění není činem sportovním.

A tu je zřejmo také, že alpism ve své podstatě nemůže býti sportem.

Uvažme jen! Při jízdě na koni, kolem atd. zůstává při závodění objektivná stránka vždy stejná (zejména při kole nebo sportu střeleckém je to jasné) a je-li na ní něco měnitelného (jistá konstrukce kola na př.), lze ji technicky zdokonaliti nebo z konkurence vyloučiti, tak že konečné rozhodnutí spočívá v osobě závodícího samotné; měniti se může tedy jen stránka subjektivní. Ale závodění v horách? Tu není překážek, na něž by člověk mohl míti vliv, tu jsou překážky objek-

tivní, jež nemůže přemoci. O výstupu rozhodují poměry tak měnivě, že závodití za nich, tvořití za nich rekord — což je totéž — jest nelehkomyslnějším dáváním zdraví i života v šanc. »Nejen vytknutého cíle dosíci, ale i se zdravými údý dolů se navrátiti, jest triumfem alpismu«, pravil již starý klassik alpismu Leslie Stephen, k tomu sportsman. Kdo by tedy sport horský chtěl prováděti, musil by zúmyslné vydávání se v nebezpečí čili závodění v nebezpečí míti za jeho podstatnou stránku. Skuteční sportsmanové alpští také tak smýšlí, jak jejich činy ukazují. Budiž každému ponecháno, aby hledal svých idealů tam, kde se mu líbí. Ale jiná jest, jak se k těmto otázkám mají postaviti alpská sdružení.

A tu je zřejmo, že alpská sdružení nemohou míti za účel pěstování sportu horského, bylat založena právě pro usnadňování návštěvy alp. Činnost alpských sdružení, spočívající v zakládání chat, značení rout, upravování cest, autorisování vůdců a pod. jest právě na odpor sportu horskému, neboť činností tou snižují a odstraňují se objektivní nebezpečí a závodění v nich se stává velmi těžkým. Proto sport horský uchyluje se do méně civilisovaných krajů a pěstují se toury zimní, jež i na výstupech v létě snadných dovedou nahromaditi překážky a nebezpečí. Odstraňováním objektivních nebezpečí, jak je involvuje činnost alpských sdružení, bylo by umožněno teprve závodění v horách aspoň za přibližně analogických podmínek jako u sportů ostatních. Ale pokud mi známo, sport horský nebere se cestami značenými.

Jaké tedy cíle pro alpská sdružení, vedle činnosti již vytčené, která však sportu horskému neslouží?

Zajisté jest zajímavo, že sami Angličané, tito sportsmani katexochen, přišli konečně k poznání, že sport není podstatou alpismu. Jim právě nebyly alpy více nežli »playground of Europa«, oni to byli, kdož protestovali svými předsedy stále a stále proti »znešvařování« východních alp značkami a zajištěními, »Alpine Club« to byl, v němž za doby, kdy slavní učenci byli jeho členy, nedošel potřebné dvoutřetinové většiny návrh, aby členy mohly býti také osoby, které alpami ve vědě, umění neb literatuře za zabývaly i když nemají kvalifikace first climberů. A dnes? Také dnes není nedostatek sportovních objektů v horstvech zeměkoule a vliv učenců není v »Alpine Clubu« větší než dřívě a přece usnesl se, aby v činnosti spolkové od nynějška větší váha byla položena na vědecké působení v Alpách.

Tento obrat přišel nečekán, jest mi ale úplně vysvětlitelný. Co francouzský, německý a italský alpism vykonal v ohledu vědeckém, jest práce hodná všeho obdivu a zajišťující mu vděk všeobecnosti. Tu nemluví o nějaké separátní vědě alpské, jak ji chtěl stvořiti Meurer; té ovšem není. Orografie, mineralogie, geologie, geognosie, palaentologie, jejichž působíště namnoze jest především v horách, došly velikého obohacení: hydrografie, výzkum jezer a řek prohlouben; učení o ledovcích je vlastně dítkem alpismu; meteorologie zřízením četných výškových stanic vstoupila do nové epochy; fysikální zeměpis, orometrie a hydrometrie a výzkum jeskyň děkují alpismu za nespočetná důležitá data; kartografie nové metody a četná nádherná díla. O botanice, ná-

rodopisu, jazykozpytu a dějinách, hlavně kulturních, nemluví ani. Jet příliš dobře známo, co v ohledu tom bylo vykonáno, rovněž co se týká hospodářství lesního, úpravy bystřin a morálního i hmotného povznesení alpských zemí vůbec. Který skutečný sport může i jen z daleka analogickými výsledky se vykázati? Právě tyto výsledky nám z části ukazují odchýlnou podstatu alpismu.

Nuže jest jasno: mají-li alpská družstva zajistiti si postavení kulturní a nabyti hlubšího významu v dějinách, nutno jim zabývati se také pracemi vážnými. Tím nevylučují se jednotlivci, oddaní sportu horskému, z řad členstva.

Náš odbor může pohlížeti již na některé činy tohoto směru. Poukazují na spolkový časopis, kde se najdou doklady. Snad bude možno v dohledné době uskutečniti návrh na vydávání výročního »Sborníku«, který by podobně jako analogické spisy jiných velkých sdružení stal se vědeckým archivem českého alpismu.

Ale za nejdůležitější pokládám prozatím, že přikročeno bylo k uskutečnění alpského musea jakožto sběrný všeho, co se k prozkoumání Alp — hlavně ovšem slovanských — vztahuje. Když jsem před lety poprvé návrh ten ve »Věstníku« vyslovil, byly moje naděje velmi malé. Ale dnes péči akademického kroužku a některých příznivců dospěla věc tak daleko, že výbor odboru se mohl věci ujeti, tak že je oprávněna naděje, že myšlenka nezahyne a v příštích dobách bude hlásati idealní snažení našeho odboru a vydávati svědectví o tom, že vzdor malým prostředkům dovedl státi na výši doby.

*

Moje stanovisko.

Stará sporná otázka dostala se při únorové přednášce p. Dra. Vladislava Růžičky zase jednou na přetřes: Jest alpism sportem, či není jím a s jakého hlediska sluší přihlížeti k různým jeho cílům a úkolům? Starý spor, trvající od samých začátků organisovaného alpismu nabyl pro naše kruhy nové zajímavosti rozporem, ve kterém se p. přednášející octl se stanoviskem, které v té příčině, jak známo, zaujímá vážený předseda našeho sdružení. Kterak možno, že dva nadšení a na slovo vzatí alpisté, zasvěcení do všech tajů vyznání, jehož stejně horlivými apoštoly jsou, v základním pojímání celé jeho podstaty tak se různí? Budiž mně dovoleno o otázce pojednati z vlastního názoru.

Sám patřím k lidem, kterým na příklad nic nezkalí požitky při pohledu na krásnou květinu, nevědí-li, do které třídy ji zařaditi, ochotně ale uznávám, že by pro přírodopyt bylo velmi smutno, kdyby všichni zaujímali stejné stanovisko. Chápu také zcela různost dojmů, kterými příroda alpská na jednotlivce dle jeho individuality působí, i snah, které ho k ní táhnou, když ale při analýsi mohutného hnutí, ve které nadšení pro ideu alpismu dnes vyspělo, klade se hlavní váha na vědecké cíle a snahy, nelze mi s názorem takovým souhlasiti. Že alpism práci vědecké prokázal již nejednu velikou službu, že badatelé vědeckí při sledování svých vážných úkolů používají vymožeností techniky alpské

a že organizace alpské ochotně propůjčují se ku podpoře snah badatelských, slouží zajisté jen ke cti celého hnutí a dodává mu vítaného lesku a posvěcení, že by ale tato vědecko-badatelská stránka byla hlavním účelem alpismu, nemohu připustiti. Ohledy toho druhu nikdy by nedovedly působiti takovou přitažlivostí na massy. Spíše již mohl by tu působiti nepopíratelný význam národohospodářský pro povznesení blahobytu krajů alpských a moment národnostní, pokud jde o utužení posice zpřízněného kmene v určité oblasti alpské. Všecky tyto ohledy při vši své důležitosti v jednotlivých případech mají ale pro posouzení celého hnutí přece jen význam podřízený.

Hybnou silou jest a zůstává tu vždy jen mohutná touha po bezprostředním styku s nedotknutou přírodou horskou, poznání neskonale blahodárného vlivu, který alpism vykonává na tělo i ducha. Vlivem tím, jehož význam pro zdatnost tělesnou a výchovu povah celé generace nesmí býti podceňován, stal se alpism nepopíratelným činitelem kulturním v moderním životě národů. Na tom nic nemůže změnit, že jím nebyl snad od pradávna. Požadavky života nelze upravití nezměnitelnými zákony, nýbrž řídí je skutečná potřeba. Život neohlíží se na strnulé formy a zvyklosti, on diktuje si své zákony sám. To vidíme též na jiných, dnes plně uznaných činitelích kulturních. Což mělo na př. umění ve všech dobách a u všech kulturních národů stejný význam a především, dostávalo se všem jeho nyní uznaným oborům stejného uznání od jakživa?

Trvám tedy, že mohutné hnutí, které dnes statisíce příslušníků kulturních národů vede k ušlechtilému zápasu s přírodou horskou, zakládá se především v hluboce pocítované potřebě okráání a osvěžení člověka uštvaného lopotou všedního života, že zkrátka alpism sám sobě jest účelem. Tím mocným kouzlem, jímž příroda alpská člověka k sobě vábí, jest s dostatek vysvětlena přitažlivost nebo, chcete-li, nakažlivost alpismu.

Vším tím nepřiblížili jsme se jádru otázky: je-li alpism sportem, či není-li jím. A otázku tu zodpověděti není tak snadno. Obtíž spočívá především v tom, že pojem sportu po dnes není řádně vymezen, že schází přesná definice, co sportem dlužno rozuměti. Četl jsem nejedno pojednání o této otázce, ale ku své hanbě se přiznám, že jsem z nich mnoho moudrosti nepochytil. S pedantskou důkladností německého profesora-filosofa vyvrací se v nich arci všecky dříve pronesené náhledy a potírají cizí definice, když ale z labyrintu negací hledáte východiště k pozitivnímu výsledku, naleznete v rukou místo spasné nitě chundel nadobro zmotaných útržků. Spokojíme-li se s nejšířším názorem, který ve sportu vidí ušlechtilou kratochvíli beze všeho ziskuchtivého úmyslu provozovanou za výhradním účelem osvěžení tělesného nebo duševního a nevyklučující ovšem zvláštní vyšší ať vědecké nebo jiné cíle, pak věru nenahlížím, proč alpista by se měl bránit, aby přičtěn byl mezi sportsmeny. Přičinu, že vzpírají se jednotliví právě z nejnadšenějších a nepovolanějších alpistů proti tomu, aby alpism pokládán byl za sport, shledávám v ostychu, aby v počínání svém, nesoucím se za cílem ušlechtilým, namnoze i vznešeným, nebyli kladení na roveň se živly, které sport prostě diskreditují. Ostychn takový jest však po mém soudě právě

tak málo na místě, jako by byla na př. obava, neutrpí-li význam umění hudebního produkcemi hudebního šaška v cirku. Vážné věci kari-katura neublíží. Tvrdím-li, že kladení hlavní váhy na vědecké cíle nedovedlo by vysvětliti obrovský rozmach alpismu a zpolarisování jeho ideí, přece na druhé straně plnou měrou uznávám a oceňuji ethické stránky celého hnutí. Kde však stojí psáno, že při sportu ethické pohnutky jsou vyloučeny? I přihlížíme-li jen k čistě technické stránce výcviku tělesného, což postrádá péče o zdatnost těla, o výchovu charakteru, v kterémž ohledu má právě tato stránka důležitost obrovskou, významu ethického? Avšak v tom právě spočívá veliká síla a přednost alpismu, že harmonicky hovoří jak hmotným potřebám tělesným, tak ideálním požadavkům ducha. Tato mnohostrannost, v níž každý nachází, co jeho chuti nejvíce odpovídá, jest největší jeho mocí. Jednostrannost ideám podobným neprospívá. Snad nebude mi špatně rozuměno, když z národního života našeho vzpomenu při té příležitosti nadšení pro myšlenku sokolskou. O ethickém podkladu a ideálním poslání idey sokolské není zajisté sporu, a ejhle, dnes z nejedněch povoláních úst slyšeti lze politování, že z obavy před »sportem« Sokolstvo neuznalo za dobré více hověti proudům časovým a připustilo, že nejedna dnes uznaná organizace, k níž přirozeně ono bylo povoláno, vyvinula se bez jeho iniciativy a součinnosti.

A nyní ještě několik slov o čistě technické stránce alpismu, směřující k dosažení co možná nejvyšší výkonnosti.

Stejně chybují jak ti, kteří spatřují v ní jediný cíl, tak oni, kteří pro ni právě kaceřují ideu i její vyznavače. Nemám snad na mysli nejapné paušální útoky lidí, kteří kromě vlastní práce, vlastních libůstek a vlastních názorů jiných neuznávají, nýbrž zcela vážně a bez odporu odůvodněně námitky proti bezúčelnému přepínání. Že při počínání, při němž tělesná zdatnost má takový význam, dlužno položití náležitou váhu na řádný výcvik tělesný, není přece nic zlého, ani pro kulturního člověka pokořujícího, a že rozumným výcvikem mizí obtíže a do jisté míry i subjektivní nebezpečí, které necvičenému bez odporu v cestu se staví, nemůže alpismu býti na úkor. Konečně nelze tak zhola zavrhovati ani jisté členění nebezpečí objektivního, je-li tu jednak individuální způsobilost, jednak náležitý poměr mezi vytčeným cílem a obtížemi s jeho dosažením spojenými a nelze-li — a na to kladu zvláštní váhu — cíle dosáti s pominutím nebezpečí.

Přes tuto velikou důležitost technické stránky nelze jí však v alpismu přiznati jiný význam než nezbytné ovšem pomůcky. Proč mělo by býti alpismu na úkor, že jednotlivci pravdu tuto zneuznávají a v přestování této stránky spatřují hlavní nebo dokonce snad jediný účel. S virtuosity v horolezectví má se to — abych už při srovnání hudebním setrval, třeba by jako ovšem každé srovnání vůbec trochu kulhalo — jako s virtuosity v hudbě; kdo by podceňoval význam virtuosity pro rozvoj umění hudebního a třeba by jen málo komu dáno bylo dosáti stupně skutečného virtuosa, přece každý, kdo hudbu pěstuje, aspoň jistotu dokonalest hledí si osvojiti. Lze snad tvrditi, že jen skutečnému virtuosu jsou krásy a požitky hudební přístupny? Zajisté nikoliv, ba často pouhý diletant má pro ně hlubší pochopení než uznaný virtuos.

Podobně má se to i v umění horolezeckém s tou snad ještě výhodou pro ostatní člověčenstvo, že diletant v horách opatřiti si musí požitky svůj výhradně na vlastní útraty. Necht' tedy alpism je sportem nebo jím není, v každém případě v něm vidím důležitého činitele kulturního života moderního, jehož nedocenitelný význam pro nynější pokolení v úmorném a vysilujícím jeho zápasu životním spočívá v blahodárné moci, kterou současně osvěžuje ducha, vzpružuje tělo a zušlechťuje charakter. Opakuji ještě jednou, že účel alpismu v něm samém spočívá a že ti, kdo se k němu hlásí, nemají zapotřebí vyhledávat pro své nadšení ospravedlnění nebo vysvětlení; na tom nic nemění, spojuje-li s ním dle osobních svých vlastností ten zvláštní účel vědecké, onen národohospodářské nebo národní, ba ani to mu nemůže ublížiti, pěstuje-li jej někdo výhradně k vůli rekordům siláckým nebo krkolomným produkcím po horách. Akrobata nelze považovati za alpistu proto, že provozuje umění své v Alpách.

To je mé stanovisko ve sporné otázce. Považoval bych za neskromnost, o něm tak široce vykládati, kdybych nebyl přesvědčen, že je to stanovisko více než 90% všech alpistů, třeba by se k němu všichni tak upřímně nepřiznali.

L. Mareš.

*

Skupina Kaninská.

Monografický náčrt, jež napsal Dr. Vladislav Růžička. (Pokrač.)

II. Spád a podélný profil údolí skupiny Kaninské.

1. Údolí jezerní

Výška od m do m	Délka v km	Sklonový úhel dna údolního	Bližší označení části údolní
1196—1064	3·50	2° 9'	sedlo Nevea—italská říšská hranice
1064—996	2·10	1° 53'	
996—993	2·60	0° 40'	—ústí Aiblskéko úvalu
993—990	1·10	1° 34'	—jezero Rablské
990—1162	0·77	12° 37'	—sedlo Predel

2. Údolí Raccolana

1196—1152	1·00	2° 33'	sedlo Nevea—Ricovery Nevea
1152—770	2·35	9° 14'	Ricovery Nevea—Stretti
770—624	2·60	3° 13'	Stretti—Pian di qua
624—517	2·60	2° 20'	Pian di qua—Saletto
517—391	6·46	1° 6'	Saletto—Raccolana

3. Část canale del Ferro

Výška od m do m	Délka v km	Sklonový úhel dna údolního	Bližší označení části údolní
391—317	8·20	0° 35'	Raccolana—Rezjuta

4. Údolí Rezje

800—633	1·93	4° 55'	stok potoků pod salaši Klin—vtok Suheho potoka
633—450	3·53	2° 57'	vtok Suheho potoka—mlýn Ta na ruště
450—423	4·13	0° 23'	mlýn Ta na ruště—most pod Ravancou
423—366	1·80	1° 48'	most pod Ravancou—chaty pod Bilou vsí
366—350	5·15	0° 11'	chaty pod Bilou vsí—vtok Rezartika
350—317	1·05	1° 48'	vtok Rezartika—Rezjuta

5. Úval Barman potoku

1101—600	2·00	14° 8'	sedlo Krnica—Barman potok
600—553	1·12	2° 22'	—Liščaca
553—421	1·50	5°	Liščaca—vtok Barman potoku do Rezjanské vody

6. Údolí Ovčejské

1101—1082	0·25	4° 19'	sedlo Krnica—Nivica
1082—740	3·25	6°	Nivica—salaš Ta per Tamaro
740—680	2·25	1° 29'	Ta per tamaro—ohyb Ovčejského potoka na jih
680—626	2·00	1° 30'	—vtok Ovčejského potoka s Bilim potokem
626—331	8·30	2°	-Žaga (ústí Ovčejského pot. do Soče)

7. Část údolí Soče

380—373	2·05	0° 14'	ústí Koritnice—pila pod Bregami
373—353	2·63	0° 28'	—za Črez Sočou
353—331	4·50	0° 19'	—ústí Ovčejského potoka do Soče

8. Střední a dolní část údolí Koritnice

650—607	3·00	0° 49'	Srednj Log—místek pod Črnlm vrchem
607—590	1·84	0° 31'	—ústí Možnice
590—532	2·50	1° 20'	—ústí Bovšice
532—470	1·19	2° 59'	—mlýn pod Svinjakem
470—380	3·38	1° 31'	—ústí Koritnice do Soče

9. Úval Predelcy

Výška od m do m	Délka v km	Sklonový úhel dna údolního	Bližší označení části údolní
1162—650	3·63	8° 2'	sedlo Predel — ústí Predelcy do Koritnice

10. Úval Možnice

1100—865	0·90	14° 39'	závěr úvalu — bod nad salaší
865 — 700	1·00	9° 20'	— bod při potoku blízko posl. senníků
700—590	1·80	3° 30'	— ústí Možnice do Koritnice

III. Orometrické elementy údolí skupiny Kaninské.

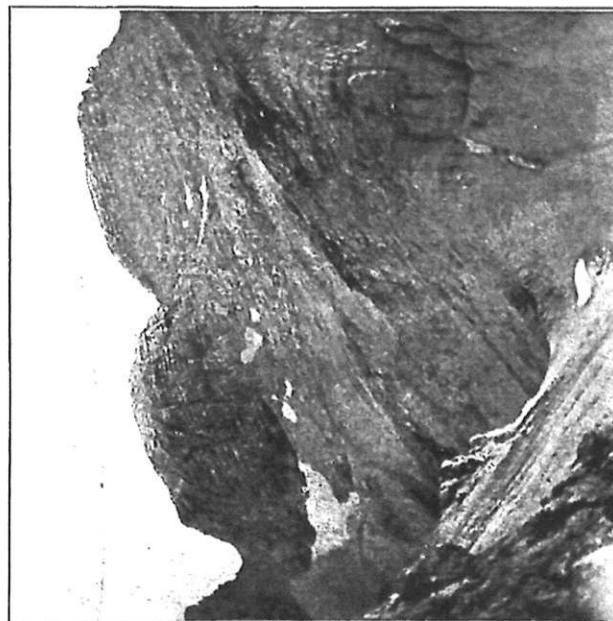
Jméno údolí	Výška počátku údolí	Výška konce údolí	Střední výška	Délka	Spád	Stř. úhel sklonový dna údol.
	m	m	m	km	m	
1. údolí Jezerní						
a) od Neveje k jezeru Rablskému . . .	1196	990	1052·00	9·30	206	1° 33'
b) od sedla Predelu k jez. Rablskému	1162	990	1076·00	0·77	172	12° 37'
2. údolí Raccolana . . .	1196	391	643·74	15·00	865	3° 41'
3. část Canale del Ferro	391	317	354·00	8·20	74	0° 35'
4. údolí Rezje . . .	800	317	386·50	20·70	483	2° 1'
5. úval Barman potoku	1101	421	666·05	4·62	680	7° 10'
6. údolí Ovčejské . . .	1101	331	676·30	15·05	770	3° 3' 36"
7. část údolí Soče . . .	380	331	167·60	9·18	49	0° 2' 20"
8. střední a dolní část údolí Koritnice . . .	650	380	538·30	11·91	270	1° 26'
9. úval Predelcy . . .	1162	650	906·00	3·63	512	8° 2'
10. úval Možnice . . .	1100	590	313·87	3·70	510	9° 9' 40"

Předpoklady následujících závěrů jsou uvedeny především v tabulce III., vypočítány pak byly z údajů tabulky II.

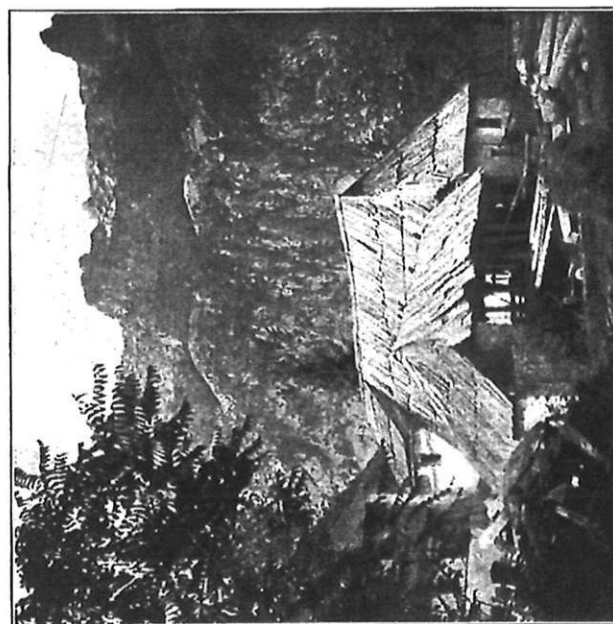
Délka údolí.

Přibližně ku délce údolí, obdržíme tuto stupnici:

1. od sedla Predelu k jezeru Rablskému 0·70 km;
2. úval Možnice 3·70 km;
3. úval Predelcy 3·63 km;
4. úval Barman potoku 4·62 km;

Sedlo Prevala se strany severní.

Mlýn Pluzenský pod Kaninem.

(Dle fotografií Dra. V. Kůžický.)

Alpský Věstník, r. VI. č. 7.

5. část Canale del Ferro 8·20 km;
6. část údolí Soče 9·18 km;
7. úd. Jezerní (Nevea-Rablské jezero) 9·30 km;
8. část úd. Koritnice 11·91 km;
9. úd. Raccolana 15·00 km;
10. úd. Ovčejské 15·05 km;
11. úd. Rezje 20·70 km.

K vůli ohraničení skupiny bylo nutno k údolí Jezernímu připočísti též závěr jezera Rablského směrem k Predelu a, poněvadž svah ten má sklon ostatnímu údolí opačný, rozděleno toto na dvě části (viz tabulku III.).

Z uvedených výše údolí spadají

- k z. údolí Raccolanské, úd. Rezje, úd. Soče (jz.), se společnou střední délkou 14·96 km,
- k j. úd. Canale del Ferro (jz.) Koritnice, úval Predelcy, se spol. stř. délkou 7·92 km,
- k v. úd. Ovčejské (jv.), úval Možnice (jv.), úd. Jezerní, se spol. stř. délkou 9·35 km,
- k s. úval Barman potoku, se stř. délkou 4·62 km.

Na západ se sklánějící údolí mají tedy největší společnou střední délku, potom následují údolí k východu skloněná. Údolí k severu a jihu směřující mají společnou střední délku značně menší. Z toho jakož z okolnosti, že mezi údolími prve zmíněnými jsou též absolutně nejdelší údolí skupiny vůbec, plyne, že uspořádání hřebenů mezi údolími oněmi uložených musí býti longitudinální t. východo-západní. Jiného uspořádání hřebenů ve skupině Kaninské pak vůbec není, neboť údolí směrem jiho-severním probíhající jsou vesměs hraničními.

Pozorujice údolní system skupiny Kaninské, seznaváme především, že severní longitudinální údolí (Raccolana a úd. Jezerní) přecházejice do sebe sedlem Nevejským nemají ze skupiny význačnějších pobočných údolí, tak, že severní bok skupiny Kaninské repraesentuje celistvý, uzavřený val, analogicky jako jižní svah skupiny Višské naproti němu vztyčený. Také jižní údolí longitudinální (Ovčejské a Sočské) nemají ze skupiny samé pobočných úvalů i vzniká tak i na jihu skupiny Kaninské mocný, nepřetržitý val. Prorva sedla Prevalského teprve v pozdějších geologických dobách snad val tento v celém jeho rozsahu protne. Konečně, co se pak týče vnitřních údolí skupiny (Rezja, Možnica), tu pozorujeme i u nich snahu průběhu longitudinálního, jenže nepřichází tak k platnosti jako při údolích severních, poněvadž je dělí mocné náhorní plateau.

Střední výška.

Dle střední výšky řadí se údolí skupiny Kaninské následovně:

1. od Predelu k jezeru Rablskému 1076 m,
2. údolí Jezerní 1052 m,
3. úval Predelcy 906 m,
4. údolí Ovčejské 676·3 m,

5. úval Barman potoku 666·05 m.
6. Raccolana 643·74 m,
7. Koritnice 538·3 m,
8. Rezja 386·5 m,
9. Can. del Ferro 354 m,
10. Možnica 313·87 m,
11. údolí Soče 167·6 m.

Ve výši nad 1000 m. leží tudíž pouze jedno údolí: Jezerní. Nejnižší probíhá údolí Soče. Všechna ostatní leží ve výši 300—900 m. Z údolí nejdříve uložených směřuje Jezerní k východu, úval Predelcy k jihu, oba setkávají se v krajině sedla Predelského.

Údolí vnitřní, od nejvyšších hřebenů splývající, náležejí mezi údolí s nejnižšími středními výškami (Rezja, Možnica) jevíce i v tom, nejen ve směru svého průběhu, analogii.

Sklonový úhel.

Mezi středním sklonovým úhlem a spádem jednotlivých údolí není žádných určitých vztahů. Údolí Raccolana, které má spád největší, má střední sklonový úhel velmi mírný. Vypočteme-li u údolí k stejné straně světové směřujících společný střední úhel, sledujeme, že údolí na západ skloněná, která mají největší společnou délku, mají naopak nejmenší společný sklonový úhel ($1^{\circ} 54' 46''$), kdežto údolí k východu obrácená mají úhel ten mnohem větší ($4^{\circ} 35' 25''$). Srovnáme-li s výsledky těmi výpočty společných spádů údolí těch, jeví se, že ačkoli rozdíl není pronikavý, přece také údolí k z spadající mají společný spád něco menší (465·6 m) nežli údolí k v směřující (495·3 m), což jest zcela v souladu se zásadou, že Alpy směrem k východu vůbec se snižují. Výsledek zůstane analogický i když odečteme od údolí nejpříkřejší část závěrovou, o níž by byla možná pochybnost, náleželi-li již k údolí nebo ještě k závěrečným svahům ($0^{\circ} 13' 34'' z : 4^{\circ} 5' 13'' v$), ano vystoupí tím i ještě zřejměji. Máme zde tudíž ukaz zcela opačný jako ve skupině Višské, což je tím nápadnější, že nelze tvrditi, že by údolí k východu obrácená měla svůj počátek snad poblíže vyšších hřebenů než údolí směru opačného. Údolí k jihu splývající mají společný sklonový úhel $3^{\circ} 27'.$ *

*

Úrazy v Alpách r. 1903.

Sestavil Dr. O. Laxa.

C) Z příčiny neznámé.

1. V únoru dopravoval vůdce Schöpf dříví suldenským údolím do Gomoie, při čemž sřítíl se i s nákladem do rokle a smrtelně se zranil.
2. 28. května spadla s Pilatu jistá slečna z Berlína přes 25 m vysoké stěny a zabilá se.

* Pokračování článku »Skupina Kaninská«, jednající o rozčlenění skupiny bude uveřejněno v příštím ročníku.

3. 30. května při sestupu do Gastýna spadl sazeč Gurecký se skal a zabil se.
 4. V červnu nalezena na Pretulské alpě u Müzzzuschlagu mrtvola jistého Schmidta, který v zimě zahynul v sněhové bouři.
 5. Ku konci června sřítíl se na Pilatu se skal neznámý muž a zemřel.
 6. 3. července na Cima del Costone (1738 m) usmrtil se mladík z Brescie pádem do rokle.
 7. 7. července spadla u Caprino na Luganském jezeře milánská turistka Mazza a zhylnula.
 8. 15. července blíž Ginorského průsmyku (Karnské předhory) spadli se skal tři vojáci a jeden z nich se smrtelně zranil.
 9. 1. srpna sřítíl se u tonelského průsmyku inž. Gino Vitali z Brescie a zemřel.
 10. Při výstupu na Rax spadl na stezce Raistalské počátkem srpna 20letý Mahlmayer a těžce se zranil.
 11. V srpnu při přechodu do Selrainu ve Štubai zranil se pádem se skal řezbářský učedník.
 12. Téhož měsíce spadl v kantonu bernském s Geissrücken 60letý kantonalní rada Luedi z Hämiswylu a zahynul.
 13. V rokli antholzské nalezena v srpnu mrtvola studenta Messnera.
 14. 6. září vydalo se 5 mužů aargavských ze Scengen do Sörenbergu v kantonu lucernském. Při přechodu Giswilerstocku oddělili se dva z nich a dali se jinou cestou. Když v Sörenbergu je ostatní nezastihli, pátráno po zmizelých a u arniského hřebene nalezeny jich mrtvoly.
 15. Turista Lutz z Rheinecku spadl počátkem října se skal nedaleko Walzenhausen v kantonu svatohavelském a zabil se.
 16. 8. listopadu podnikli dva chovanci útavu v Montreux výstup na čerstvě zasněžené Rochers des Naves. Ještě před soumrakem vrátil se mladší chovaneč, kdežto starší, jménem Weil, zmizel. Teprve za týden nalezena jeho mrtvola. Jest domněnka, že skončil smrtí úkladnou.
 17. Se skalní stěny spadl blíž Uttendorfu (Bruneck) učitel Achleitner a tak těžce se zranil, že za krátko zemřel.
- Poloalpistickými úrazy postiženo bylo loni 43 lidí, z nichž 32 zemřelo. Z těchto případů pouze 21 přihodilo se turistům, ostatní nemají s alpismem ničeho společného.

II.

Úrazy alpistické.

A) Z příčiny subjektivní.

a) Způsobené nezkušeností a neopatrností.

Nedostatečná výzbroj zavinila tyto úrazy:

1. O svatodušní sobotu vyšli na Untersberg dva mnichovští sklepníci v nedostatečné výzbroji. Nad alpou rosittenskou spadl jeden z nich do rokle 20 m hluboké a utrpěl krom zlomeniny ruky též jiné zranění. Jeho bratr spěchal ihned pro pomoc, ale spadl rovněž. Mezi tím dovlékl se první až do Fürstenbrunn, odkud odvezl do nemocnice. Druhý zachráněn byl pomocným sborem.
2. 8. září učinil adjunkt drah Kühnel vycházku se svou chotí do Vossovy chaty. Odtud vystoupili na Mojstroku, kde zanechal K. svoji paní a sám vystoupil po hřebenu na třetí skalní vrcholek blíž Travníku, odkud na svou paní volal; na to zmizel a již se nevrátil. Nemohouc se manželka dočkat, vrátila se paní večer do Vossovy chaty, odkud dána zpráva do Kraňské Gory a tlupa vůdců vypravila se ihned na místo neštěstí. Ještě za sřítání nalezena mrtvola nešťastníka as 40 m pod vrcholovou skalou. Neštěstí přivodil K. nedostatečnou výzbrojí; neměl ani boty okuté a patrně sklouzl na kluzkém trávníku.

Zanedbání jiných základních opatrností způsobilo úrazy:

3. 26. června, tedy v měsíci, kdy pády lavin jsou časté, vydala se četa gymnastů z Gurychu za vedení profesorů Gröbliho a Vodoze ze Sedrunu do Val Cadlino (Sv. Gotthard). Společnost vyšla pozdě, neboť dorazila na sně-

žisko u průsmyku naplaského teprve o polednách, kdy nebezpečí lavin je největší. Několik účastníků s prof. Gröblim již sestoupilo značný kus níže, když náhle uvolnila se s Piz Blas lavina a spadla právě na ostatní, dříve dosud nahore. Pouze šest studentů mohlo se ze sněhu vyprostiti. dvanáct bylo lavinou smýknuto přes terasu 50 m vysokou. Zachránění ihned pospíšili ku pomoci. Prof. Gröbli a student Hoffmann vyproštění již jako mrtvoly, prof. Vodoz a studující Liebmann těžce zranění. Dle zpráv novinářských zemřel během dopravy také žák Odermatt.

4. 5. července spadl při slézání severní stěny Košuty obchodní praktikant Sardinscheg (?) z Celovce a zabil se. Dle zpráv byl lezcem nad svoje síly odvážným.

5. 20. června odebrala se společnost techniků mnichovských na Risserkogel, aby na jeho vrcholu zapálila oheň svatojanský. Před zažehnutím ohně odložili účastníci v chatě okované boty a vzali střevice. Zatím co hranice se rozhofela v mohutný oheň, zmizel pojednou z ozářeného okolí Dr. Bauer. Marň bylo voláno na vše strany. Teprve pátráním ve skalách, které provedli studenti s lucernami, objevena na úpatí vrcholové skalní stěny mrtvola pohřešovaného. Bud' ohněm oslněn ustoupil nevědomky v propast temnotou noční zahalenou, nebo sklouzl ve střevicích.

6. Bez ohledu na svoje stáří chtěl vystoupiti 80letý Hofe'r na Waldrastršpici v Innsbrucku, při tom spadl a zabil se.

Vyklouznutí vedlo k následujícím úrazům:

7. 7. června zkoušeli Schmith a Kurz ze Ženevy výstup na Mont Blanc od Aiguille du Goüter. Zastihla je chumelenice a při tom Sch. sklouzl, spadl as 300 m hluboko a zabil se.

8. 23. června vystoupila společnost 3 Angličanů a 2 švýcarských vůdce na Vertainšpici. Při sestupu do Suldenu učinil jeden z turistů jménem Bakeů chybný krok, spadl a zranil se.

9. 17. července vyklouzl na velkém firnovém poli triglavském Dr. Leithe a utrpěl vážné poranění.

10. Ač varován, vydal se přece dne 8. srpna bez vůdce bankovní úředník Colliex se dvěma přáteli na Aiguille du Goüter. Při sestupu učinil chybný krok, spadl a zahynul.

11. 14. srpna při sestupu s Kreuzbergu (Säutis) sklouzla alpistka Klägerova ze Sv. Havla na úzké okluzké liště, spadla as 100 m hluboko a zabil se.

12. 23. srpna stoupali na Berninu anglický duchovní Hartley z Extonu s vůdci Platzem a Schnitzlerem. Minuli již místa nebezpečná a vrchol byl již blízko. Sch., který šplhal napřed, pocítil pojednou silné trhnutí lana, které se přetrhlo a on spadl na švýcarskou stranu hřebene. H. totiž sklouzl na skalní plotně a strhl druhého vůdce se skal a oba sřítli se na italskou stranu. Sch., ač sám zraněn, pospíchal do Pontresiny, odkudž 20 vůdců vydalo se k záchranné akci. Mrtvoly obou nešťastníků nalezeny na ledovci.

13. 11. října vydal se horolezec Kurt se slečnou M. P. z Hinterbärenbadu na Totensesselšpici. K. chtěl právě dosíci výčnělu ze sněhu výčnivajícího a nebyl zajištěn, když jeho průvodkyně počla šplhati, aniž byl vyčkala, až K. nabude pevného stanoviště. Při tom sklouzla a strhla K., s nímž byla lanem upoutána. Zadržela se skalního výstupku, kdežto K. spadl, až se lano napnuło. Na pokřik dámy podařilo se K-ovi zaujati pevné stanoviště a lano tou měrou uvolnit, aby se průvodkyně mohla odpoutati. Tato upevnila lano na skalní výčněl a sestoupila ku zraněnému. Její volání o pomoc zaslechli na štěstí blízcí turisté, mezi nimi i bratr K-ův, kteří přispěchali na místo neštěstí. Poněvadž se setmělo, zůstal bratr u zraněného, který teprv druhý den mohl být snesen do údolí.

Bloudění v horách vedlo k úrazům:

14. V létě zbloudil cestou od Rappensechütte na Mädelegabel (Algäu) vikář Schnorr se slečnou Kellerovou. Po tři dny a tři noci hledali bez úspěchu cestu, kterou by sestoupili. Pomocný sbor, vypravěný k jich záchraně, nalezl je po delším hledání v koutu mezi Mädelegabel a Tretachšpici. Nalézali se na tak nepřístupném místě, že k jich dosažení bylo nutno použití 20 m dlouhého

lana. Dáma byla tak vysílena, že jen pomocí nosítek mohla být snesena do údolí, vikář byl v dobré míře.

15. V srpnu vystupovali tři turisté na Hochthor (Ennstalské A.). Při vstupu do hřebenu od peterského prohbi místo na levo, kde jsou ve skalách stupy, dali se na pravo do nedostupné severní stěny a zde špatným počasím přinuceni byli ku biwaku. Na jich volání upozorněn hostinský z chaty Ilessovy, který se druhý den k nim spustil po laně as 40 m hluboko a jednoho po druhém po laně dopravil do chaty.

16. Ve vážném nebezpečí ocitl se litograf Gregorec z Lublaně na skalních srázecích Míru. Dne 6. září chtěl sestoupiti západní stěnou do údolí vratského, zbloudil však a musil ve skalách setrvat až do 9. září, kdy náhodou prováděna v údolí honba a jeden z honců zaslechl jeho volání. Pomocí revírního myslivce a honců G. ze skal vyproštěn.

b) Způsobené vysílením a tělesnou nedostatečností.

1. O velkonočním hodu božím 12. dubna uspořádalo 6 členů vídeňské společnosti »Voistaler« vycházku na Hochschwab. Za špatného počasí opustili hotel Bodenbauer, aby přes tak zv. »G'hackte« dostihli vrcholu, odkud chtěli se dostat ku chatě voistalské. Hluboký sněh ve vyšších partiích byl příčinou brzké únavy zúčastněných, takže dva vzdali se vůbec další tury a v průvodu jednoho turisty dali se na sestup. Brzy nastalo špatné počasí a prudká sněhová bouře. — Marň druhý den pátráno po ostatních turistech. Teprve po několika dnech nalezeny poblíže místa, zvaného »G'hackte«, mrtvoly obou bratrů Teufelsbauera, později i mrtvola Fleischera. Poněvadž první dvě mrtvoly upoutány byly lanem, jehož konec byl užiznut, vyslovena domněnka, že oba bratři únavou klesli a Fleischer vida, že nemůže je zachrániti, sám hleděl smrti ujíti, při čemž zahynul rovněž.

2. 22. července vystoupili tři turisté na vrchol Morgenkofel (Rieserferner). Při sestupu stěžoval si jeden z nich, student Rescedov z Petrohradu, na nevolnost a skleslost a brzy sklouzl na skalní římsce, spadl as 20 m hluboko. kde na štěstí se zadržel výstupku těsně nad propastí. Mnoho zraněn dopraven byl do údolí.

3. 29. července odvážil se lipský státní návladní Dr. Benscher s aspirantem vůdčovství Perhabem vystoupiti jižní stěnou na vrchol Dachsteinu. Oba prováděli tuto smělou turu poprvé, následkem čehož značně se zpodíli, takže vysoko ve stěně, již nedaleko sedla, museli biwakovati za rozpoutané bouře sněhové, jejímž útrapám oslabený turista podlehl. Vůdce strašnou noc přečkal a zachránil se.

4. 18. srpna dva horolezci a sice Schuster, okresní assessor ze Steinachu a Ruidisch, soudec z Mnichova, najali vůdce Pruggera, aby slezli Cima Ombretta. Ani turistům, ani vůdci nebyla tura známa a po noclehu v Rezenské chatě řídili se při výstupu pouze Purtschellerovým průvodcem. Dosáhli vrcholu, kdež pobýli hodinu, ačkoli zavládlo počasí nejisté. Nedbavše počínající nepohody, chtěli se ještě orientovati o blízkém zajímavém hřebenu a vstoupili proto až k úpatí hřebenné věže. Nyní však počalo přetati a proto se usnesli sestoupiti směrem k vernalskému ledovci. Při dlouhém šplhání nariškal si Sch. pojednou na prudké, křečovitě stínění prsou. Po krátkém odpocinku pokračováno v sestupu a dosaženy ssutky. Ježto prudký liják zatím turisty úplně promočil, pospíchali k chatě Koutrinské, narazili však při sestupu na místa prostoupená stěnami, jimiž nadarmo snažili se proniknouti. Museli znovu vzhůru a zkoušeli sestup jiným směrem, však rovněž bez výsledku. Šefilo se a déšť změnil se v chumelenici. I odvážili se k poslednímu pokusu, to jest ku výstupu k sedlu ombretskému. Obtížně vyšlapáno 400 m; tehdy však nastoupila již temnota, byloť 1/8. večer i usneseno přenocovati na suttkách pod balvanem. Deštěm úplně prosáklí, bez pláště, strávili zde, těsně k sobě přimknuti, strašnou noc. O 1/3. hodině ranní pokračováno ve výstupu, který byl znesnadněn hlubokou vrstvou sněhu. Krom toho vál tak ledový vítr, že mokré šaty turistů zmrzly. Již po krátkém čase cítil se Sch. nejistým, závratným a musel být ostatními veden. Asi 1/4. hodiny pod hřebemem sklesl Sch. úplně vysílen bez smyslu do náručí průvodců. Vůdce běžel do chaty Koutrinské pro pomoc,

R. zůstal u nešťastníka. Brzy potom nastoupilo prudké, křečovitě trhání těla a Sch. zemřel.

5. 18. srpna vystoupili z chaty prince Leopolda bratři Weinerscheimerové, mladší z Mnichova, za nejistého počasí na Hochvogel po jižní stěně. Když uplynulo několik dní a turisté se nevraceli, uspořádána výprava, která našla dne 23. srpna mrtvoly pohřešovaných na Hochvoglu. Pronesena domněnka, že vysílením usnuli a zmrzli.

6. V srpnu pohřešování byli milánští alpiisté Dr. Casatti a prokurista Facetti. Vyšli bez vůdce na Monte Rosa. Jich mrtvoly nalezeny nedaleko Capanna Gniffetti. Poněvadž těla nejevila zranění, možno se domnívat, že turisté následkem nepohody únavou sklesli a zmrzli.

7. Vídeňská společnost 6 turistů opustila dne 11. září teprv o 1/4. hod. odpolední hostinec Bodenbauerův, aby vystoupila na Hochschwab. Ač bylo celý den pěkné počasí, započala k sedmé hodině, když dosáhli místo, zvané »G'hackte«, tak značná chumelenice, že pokusy vrátit se selhaly a nezbyvalo, než biwakovati. Časně rána sestoupili dva ze společnosti do »Schiestelhausu«, odkud hostinský a jeho čeledín pospíšili ku pomoci. Podařilo se všechny zachránit až na pekařského mistra Aichelhorna, který vysílením zemřel.

*

Zprávy o turách, jež vykonali členové českého odboru Slov. Pl. Družstva.*)

Vdp. Václav Španihel, děkan v Bělé. 29./7. Sct. Johann in Pongau—Lichtensteinklamm—Rabenkanzel. — 31./7. Schmitenhöhe (1968 m). — 2./8. Kesselfall-Alpenhaus—Moserboden (1967 m)—Gletscher (2008 m). — 6./8. Z Meranu (40 kilom. pěšky) Naturns—Latsch—Schlanders—Laas. — 7./8. Eys—Neu-Spondinig—Prad—Gomagoi—Trafoi (1541 m)—Weisser Knott (1863 m)—Franzeshöhe (2188 m)—Stilfské sedlo (2780 m). V celku za den 35 kilom. — 8./8. Dreisprachenspitze (2843 m.)—Santa Maria (2487 m)—Piz Umbrail (3032 m)—Stilfské sedlo. — Sestup k Heilige 3 Brunnen (1598 m)—Trafoi. — 9./8. Edelweisschütte (2300 m)—Payerhütte (3200 m)—Tabarettaferner (3320 m)—Tabarettajoch (2883 m)—Marlhütte—Sulden (1845 m). — 12./8. Kaltarn (405 m)—Mendelpass (1354 m)—Kleiner a Grosser Penegal (1738 m). — 15./8. Riva—Waidbruck (471 m)—Grödenským údolím do St. Ullrich (1236 m). — 16./8. St. Ullrich—Sellajoch (2218 m)—Rodella (2486 m)—Wolkenstein—St. Ullrich. — 18./8. Toblach—Schluderbach (1442 m)—Monte Pian (2325 m)—Jezero Misurina (1753 m)—Sasso Tre Croci (1808 m)—Cortina d'Ampezzo (1224 m). — 20./8. Platzwiese—Hôtel Dürrenstein (1993 m)—Alt-Prags—Neu-Prags—1327 m)—Pragser Wildsee (1496 m)—Niederdorf—Toblach. — 22./8. Spital—Celovec—Sinčavas—Železná kaple—Jezero. Z Jezera pak výlety a výstupy do okolních hor.

*

Ze slovanských Alp.

Saviňská podružnice označila loni tyto cesty a stezky: Roban—Strelovec, Plesnik—Strelovec, Vransko—údolí Mernica— do Pikla pod Ščavnicami. — Nově označeno bylo několik stezek do Gornjegrajské chaty, dále z Luči přes Artu na Raduhu a z Hude Ravně přes Loku na Raduhu. — Naším turistům doporučujeme vřele návštěvu chýše Gornjegrajské i výstup na Raduhu.

Kamnická podružnice, jež otevře letos novou velkou chatu na kamnickém sedle, opraví cestu na Planjavu, zřídí novou stezku na Branu a dále výhodné spojení s českou chatou.

*) Prosíme o další zprávy.

Kráňská podružnice opravila loni stezky na Velký Storžič i Zaplatu a označila cestu z Tržiče na Brezje a z Tržiče přes Javorník k Jezeru. Označení na některé vrcholy, na př. na Košutu, odevzdala podružnice našemu akademickému odboru.

Mezi Lublaní a Trbízí zaveden byl loni nový vlak, který od 1. července do 15. září jezdil v neděli a ve svátek z Lublaně o 5. hodině ranní, do Trbíze přijel okolo osmé; zpět pak z Trbíze vyjel před osmou hodinou večerní a ve tři čtvrtě na jedenáct v noci přijel do Lublaně. Poněvadž frekvence byla velmi značná, pečuje ústřední výbor Slov. Plan. družstva o to, aby letos jezdil výletní vlak tento již od 1. května do konce září.

Ve slovanských Alpách napadlo počátkem března mnoho sněhu. Očitý svědek píše, že v Korutanech je ho mnohem více, než jindy. U Trbíze ležel sněh v první polovici března na dobrý metr, u Žabnice výše, u Rablu na půldruhého metru, při čemž ovšem závěje mnohde byly vyšší a sahaly ke střechám. Cestou na Predel sněh jakoby rostl. Blíže sedla byla proházená silnice ohraničena hradbami, vysokými 5—6 m, Letní silnice z Rablu k sedlu pokryta je velkými lavinami; dosti vysoké keře kleče nad ní byly úplně ve sněhu. — Ve Štýrsku sněhu je méně, ač na rozvodí mezi Sv. Michaelem a Selzthalem je ho také dosti. Od Žabnice k Pontebbě sněhu stále ubývalo, za Dognou počal mizeti a jen svahy hor až ke dráze byly pokryty jím i stuhlými ledovými proudy vodopádů, za Resiuttou pak hranice sněhu zvedala se již dosti vysoko nad údolím. — Ve východních saviňských Alpách leží dle zprávy ze dne 27. března t. r. sněhu dosti nad 800 m, v nižších údolích však jest už plno květin. — V týž čas napadl sněh ještě skoro po celém jižním svahu alpském v Itálii.

Stavba Aljažova domu ve vratské dolině, který staví se na paměť desíletého trvání Slov. Plan. Družstva, bude letos dokončena, a velká tato chata, vlastně malý útulný horský hotel, bude v srpnu otevřena. Je důležité, aby otevření účastnili se Čechové v počtu největším; kolonie české na Jezeru i Bledu, jakož i turisté, kteří se nikde dlouho nezdrží, mějte to laskavě napřed v paměti. Náš odbor bude pečovati o to, aby slavnost otevření byla manifestací důležitou i aby položila základ k další organizaci turistické; učiní také v tom směru návrhy centrále Slov. Plan. Družstva. Slavnosti bude možno se zúčastnit, aniž bude třeba nocovati v chatě.

V Ukvách, slovinské osadě v údolí kanalském, jež byla na podzim hrozně stížena strží horského potoku, při čemž velká většina domů byla zasypaná po střechu a některé domy byly pobořeny, bylo velkým úsilím obyvatelstva napraveno již dosti. Přes to i běžný pohled z dráhy svědčí ještě o hrůzách strže. V lednovém čísle upozornili jsme na dosah pohromy; akademický kroužek našeho odboru ujal se pomocné akce; leč nesebral ani tolik příspěvků, jako německorakouský spolek alpský. Apelujeme znovu na dobročinnost našich čtenářů, kteří znají dobře důležitost slovinské posice v Ukvách. — Jakékoli dárky (peníze, šatstvo atd.) přijímá starosta akad. kroužku p. Otakar Vondráček na Smíchově, Jakubská ulice č. 11.

*

Různé.

Revue Alpine, orgán lyonského odboru francouzského alpského klubu, zmiňuje se opět v delší zprávě o činnosti našeho odboru a »Alpského Věstníku«. Seznamuje čtenáře s obvodem působnosti našeho, zmiňuje se o spisu »Julské Alpy«, o naší chatě, o stezkách horských, o tom, jak pro turisty otevřena byla severní strana Saviňských Alp, i o zařízení akademického kroužku při odboru, dále o některých článcích uveřejněných v našem listu, o reprodukcích krajinových a zvláště mapách připojených.

Pražský odbor něm. a rak. Alpenvereinu v r. 1903. Členů čítal odbor koncem roku 436, z těch 9 akademických. Hlavní činnost vynaložil odbor na stavbu nové chaty pražské ve skupině venetské, k níž valná hromada v Brenci povolila příspěvek 4000 M. Stavba chaty dospěla až pod střechu a zbývá jen vnitřní zařízení, takže v letošní saisoně bude odevzdána užívání. Má devět pokojů po dvou postelích, jídelnu, kuchyni, místnost pro vůdce a pro hospodáře, zázoby atd. — Sbirka, určená pro vánoční nadílku, vynesla 875 K. — Příspěvek členský činí 13 K 50 h, členů akademických 6 K, tak že měl odbor příjmů jenom na příspěvcích 5818 K 50 h.

Přechod vojska přes Hochkönig v zimě. Dne 28. a 29. ledna t. r. přešlo oddělení vojska pluku č. 59., čítající 20 mužů, přes Hochkönig (2938 m). Výstup podniknut byl dne 28. ledna z Bischofshofenu přes Mitterberg a Mitteralpe, nocováno bylo v jubilejní chatě císaře Františka Josefa, sestup dál se 29. ledna přes věčný sníh (Ewiger Schnee) do Blühbachtalu. Výstup trval asi 10 hodin, sestup pak asi 5–6 hodin a neudála se prázdná nehoda, ačkoli zejména sestup pro množství sněhu byl dosti obtížný. Výpravu vedl nadporučík Z a m p, který již před tím s oddělením vojska v plné výzbroji přešel Tennengebirge, Hagengebirge a zejména Dachstein z údolí horní Enže od Schladmingu do Hallstadtu. Přechody takové mají svůj význam strategický, neboť přechodem přes Hagengebirge bylo prokázána možnost, známý Pass Lueg, který zejména ve francouzských válkách hrál důležitou úlohu (r. 1809.), také v z i m n í m čase obejíti.

Výroční valná hromada rakouského a německého Alpenvereinu za rok 1903–1904. bude se konati ve dnech 2.—4. září v Bozenu.

✱

Zprávy spolkové.

Poslední společenský večer našeho odboru v letošní saisoně (šestý) bude pořádán v dolním sále žofinském dne 11. dubna o 1/2 8. hodině večer. Na programu jeho jest přednáška p. J. Krále »O Alžírsku«, jež bude doprovázena světelnými obrazy. Po ní promítány budou obrazy z Dolomitů, práce to známého odborníka p. JUDr. B. Jedličky, člena našeho odboru. K večeru zavítá předseda saviňské podružnice Sl. Pl. Družstva p. Fran Kocbek, který o stavbu české chaty pod Grintovcem veliké zásluhy.

Přednáška p. Dra. Frant. Kulhavého, která byla na programu pátého společenského večera našeho odboru dne 15. března t. r., shromáždila četné posluchačstvo, jež s velikým zájmem a vděčně vyslechlo poutavé a často velice rozmarně líčené putování českých alpistů ve skupině Ortlesa. Přednáška provázena byla velkou řadou promítaných obrazů a sice obrazů velice pěkných, takže vhodně doplňovaly obrázek p. přednášejícím slovně načrtnutý.

Tombola, jež každoročně slušný peněz vynese české chatě pod Grintovcem a jež tentokrát obzvláštní veselostí byla provázena, vykažuje čistého zisku 364 koruny.

Výhody členů našeho odboru. Členové českého odboru Slov. Plan. Družstva požívají na průkaz legitimací na dalmatských liniích paroplavební společnosti rakouského Lloydu té výhody, že za sazbu platnou pro třídy nižší použití mohou třídy vyšší; táž výhoda byla poskytnuta uhersko-charvatskou paroplavební společností na dalmatských liniích mořských, ale pouze pro společnosti aspoň pětičlenné.

Šalešská podružnice Sl. Pl. Družstva ustavila se dne 5. března t. r. v Šoštanju (Schönstein), okresním městě jižního Štýrska v obvodu politického okresu Slovenji Gradec (Windischgraz). Za saviňskou podružnici přítomni byli pp. předseda Fr. Kocbek, jednatel Šijanec a někteří jiní členové, za zilský odbor ing. Knafelc; ústřední výbor a podravská podružnice zaslaly telegr. pozdravy. Svolavatel p. Kocbek zahájil schůzi, načež nastal rozhovor o úkolech nového odboru, i usneseno, aby sídlo jeho bylo v Šoštanju. Hlavní působiště jeho bude v obvodu okresu Slovenji Gradec, Šoštanje a Marbeg v horách na štýrsko-korutanském pomezí od Boskovce k Uršule u Slov. Gradce, na Kózjak, horu Oljku, avšak činnost jeho také bude se vztahovati na severovýchodní díl saviňských Alp vůbec a na Pohorje. Členů přihlásilo se o schůzi 21; do výboru byli zvoleni pp.: učitel Jan Koropec, předsedou, dále notář Vinko Kolšek, učitel Ivan Lukman, advokát Dr. Fran Mayer. — Mnoho zdarů!

— ij —

V Terstu bude v nejbližší době zařízen odbor Sl. Pl. družstva. Přípravné schůze zúčastnilo se mnoho Slovinců, tak že očekávati lze nový četný odbor.

Noví členové odboru:

- Pan Ivan Gabršček, akademik v Praze,
- » Dr. Josef Gruber, sekretář obch. komory, universitní docent v Praze,
- » Rudolf Heidrich, c. a k. účetní rada v Praze,
- » Miljutin Jenko, akademik v Praze,
- » Ivan Kačić, akademik v Praze,
- » Dr. Karel Kettner, m. okr. lékař v Praze,
- » Josef Lavrenčič, akademik v Praze,
- » Jan Nedoma, c. k. profesor v Karlíně,
- » Viktor Rohrmann, akademik v Praze,
- Ct. spolek turistů v Jičíně.
- Pan Dr. Haškovec, univ. docent v Praze,
- » V. Šebor, zlatník v Praze,
- » Iv. Balant, stud. fil. v Praze,
- » H. Gerbič, obch. akad. na Král. Vinohradech,
- » V. Zalar, stud. fil. v Praze,
- » J. Zikmund, cand. arch. v Praze.

F. Skumauc vulgo Šmerc,
horský vůdce pro Julské Alpy a Karavanky,

doporučuje P. T. cestovatelům svůj

turistický hostinec

v Mojstraně, 10 minut od stanice Dovje dráhy Trbiž-Lublan.